Ministerie van Justitie en Veiligheid

Kerncijfers politie bij het eerste Halfjaarbericht 2023

Hoe ontwikkelt de Nederlandse politie zich en welke trends zijn daarin te zien? Onderstaande kerncijfers over de politie geven daar meer inzicht in. Achtereenvolgens komen de thema's 'Politie en de samenleving', 'De toerusting van de politieorganisatie' en 'De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod' aan de orde. Dit overzicht verschijnt twee keer per jaar en wordt aan het 'Halfjaarbericht politie' toegevoegd.

In verband met de oprichting van de Nationale Politie in 2013 is dat jaar, zoveel mogelijk, als startpunt genomen. De grafieken zijn gebaseerd op de meest recente gegevens uit verschillende bronnen, zoals cijfers van de politie, het CBS en jaarverantwoordingen en begrotingen van het ministerie van Justitie en Veiligheid en van de politie.

Vakken gemarkeerd met een driehoek bevatten geen nieuwe of geactualiseerde informatie t.o.v. het vorige halfjaarbericht.

Politie en de samenleving

Slachtofferschap

Er is sprake van een dalende trend van misdrijven. Het aantal Nederlanders dat in de Veiligheidsmonitor aangeeft slachtoffer te zijn geweest van een gewelds-, vermogens- of vandalismedelict neemt ook af. In 2021 geeft 17,1% van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest van één of meerdere gewelds-, vermogens- of vandalismedelicten.

Bij cybercrimedelicten is juist een aantal jaar een stijging waarneembaar: in 2021 geeft 16,9% van de Nederlanders aan slachtoffer te zijn geweest. Online oplichting en fraude komt het meest voor, gevolgd door hacken, online bedreiging en intimidatie.

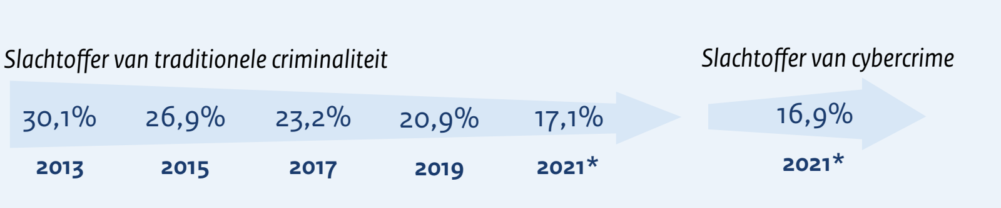

Bron: Veiligheidsmonitor

Onveiligheidsgevoel

De afgelopen jaren is het percentage van mensen dat aangeeft zich weleens onveilig te voelen in de buurt afgenomen. In 2021 is dit percentage vergelijkbaar met het percentage van 2019. Daarbij voelde 2% van de bevolking zich in 2021 vaak onveilig in eigen buurt.

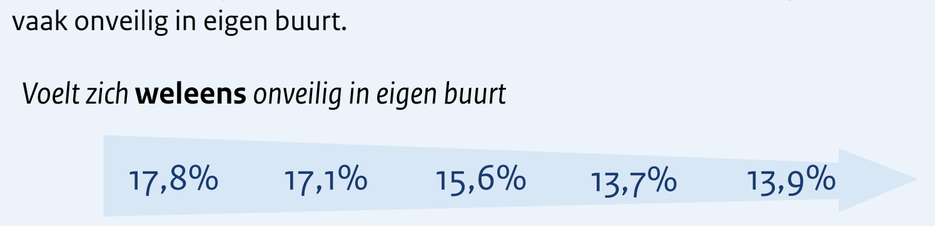

* Dit zijn de meest recente cijfers. De Veiligheidsmonitor wordt ééns per twee jaar uitgevoerd.

Bron: Veiligheidsmonitor

Geweld Tegen Politieambtenaren (GTPA)

In 2022 is het aantal geweldsincidenten tegen politieambtenaren ongeveer gelijk gebleven met 2021. Het totaal aantal incidenten in 2022 was 12.895.

Geweld door politieambtenaren en tegen politieambtenaren kunnen in hetzelfde incident optreden. De omvang van geweld tegen politieambtenaren is iets minder groot dan de toepassing van geweld door politieambtenaren.

Drie meestvoorkomende geweldsincidenten (2022)

In 2022 betrof ruim driekwart (77%) van de aanleidingsincidenten belediging, wederspannigheid en woordelijke bedreiging.

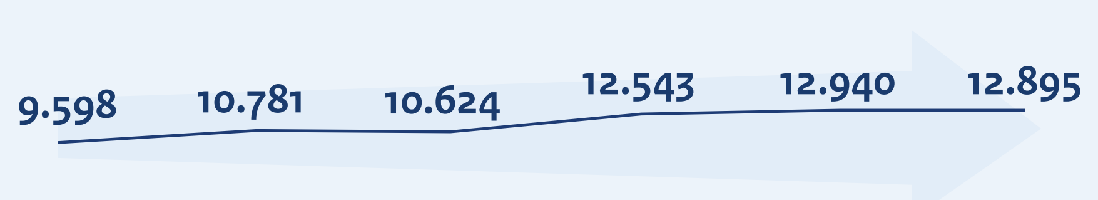

*Als gevolg van registratie kunnen cijfers na het verstrijken van het jaar nog wijzigen.

Belediging 6.053

Wederspannigheid* 2.835

Bedreiging woordelijk 1.084

*Wederspannigheid: dit is gewelddadig verzet tegen een politieambtenaar, bijvoorbeeld tijdens een aanhouding.

Bron: Jaarverantwoordingen 2017 t/m 2022

Geweld Door Politieambtenaren (GDPA)

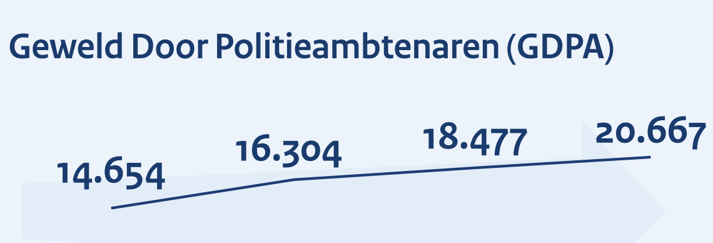

*Als gevolg van registratie kunnen cijfers na het verstrijken van het jaar nog wijzigen.

Ieder politieoptreden is erop gericht om situaties te de-escaleren. Het gebruik van geweld vormt voor de politie het laatste redmiddel. Door de aard van het politiewerk kunnen er situaties voorkomen waarin de politie genoodzaakt is geweld toe te passen.

In 2022 zijn er in totaal 20.667 registraties geweest van incidenten waarbij de politie geweld heeft ingezet.

In 2022 betreft 56% van de geweldstoepassingen fysiek geweld

De meest toegepaste vorm van geweld is fysiek geweld (55%) dat onder meer bestaat uit het toepassen van controletechnieken, duwen en trekken. Als met fysiek geweld het beoogde doel niet kan worden bereikt kunnen er ook geweldsmiddelen worden ingezet, waaronder de wapenstok (8%), het vuurwapen (5%) en pepperspray (3%).

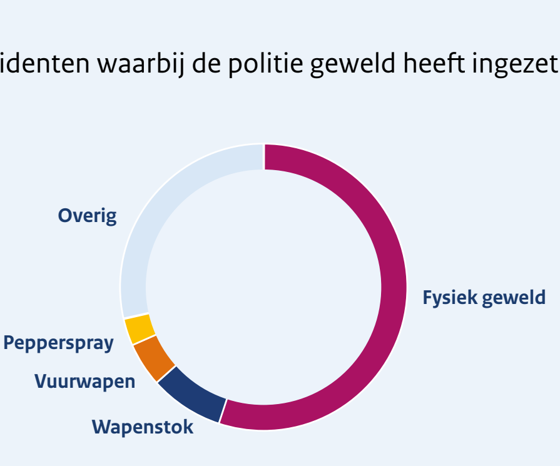

Bron: Jaarverantwoordingen 2019 t/m 2022

Vertrouwen in- en de reputatie van de politie onder burgers

In opdracht van de politie voerde KANTAR Public kwantitatief onderzoek uit. In 2022 blijkt uit maandelijkse metingen dat het jaargemiddelde vertrouwen in- en de reputatie van de politie onder burgers overwegend goed is. Bijna één op de vijf burgers (18%) beoordeelt de reputatie van de politie als ´slecht´ (meting december 2022).

In het onderzoek is gevraagd naar het algemene beeld dat van politie bestaat, de eigen indruk van de politie, het vertrouwen in de politie op lange termijn, het oordeel over de resultaten die de politie bereikt en het oordeel over de manier waarop de politie haar werk doet.

Kernwaarden die het vertrouwen in en de reputatie van politie in de ogen van de burger ondersteunen zijn betrouwbaar, hulpvaardig en moedig.

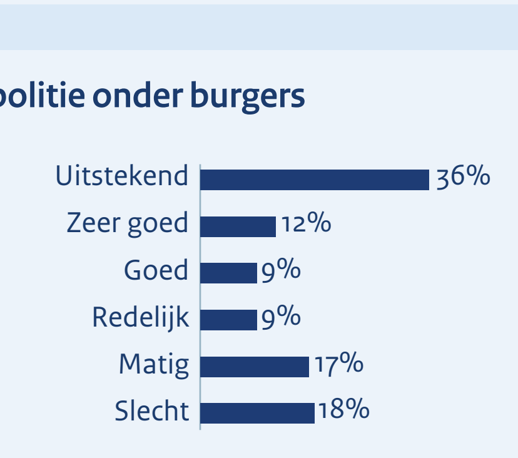

"Betrouwbaar"

"Hulpvaardig"

"Moedig"

Bron: Kantar

Contact met de politie

In 2022 geeft circa 20% van de respondenten aan in de afgelopen 6 maanden contact gehad te hebben met de politie.

De belangrijkste aanleidingen voor contact met politie zijn het doen van aangifte, overlast, een ongeluk en vragen om hulp.

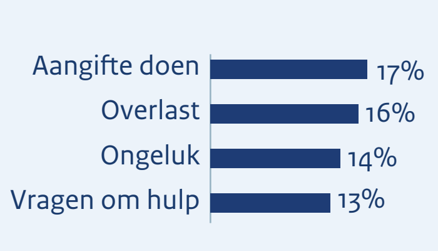

Op verschillende aspecten van het contact, zoals vriendelijkheid, duidelijke communicatie, goed luisteren, begripvol en de snelheid waarmee geholpen werd, scoort de politie een ruime 7. Tevredenheid over het resultaat scoort met een 6,9 net iets lager dan een 7.

Bron: Kantar

Disciplinaire onderzoeken

Disciplinaire onderzoeken zijn interne onderzoeken die uitgevoerd worden omdat er een vermoeden is van gepleegd plichtsverzuim door politieambtenaren. Elk jaar worden er minder disciplinaire onderzoeken uitgevoerd.

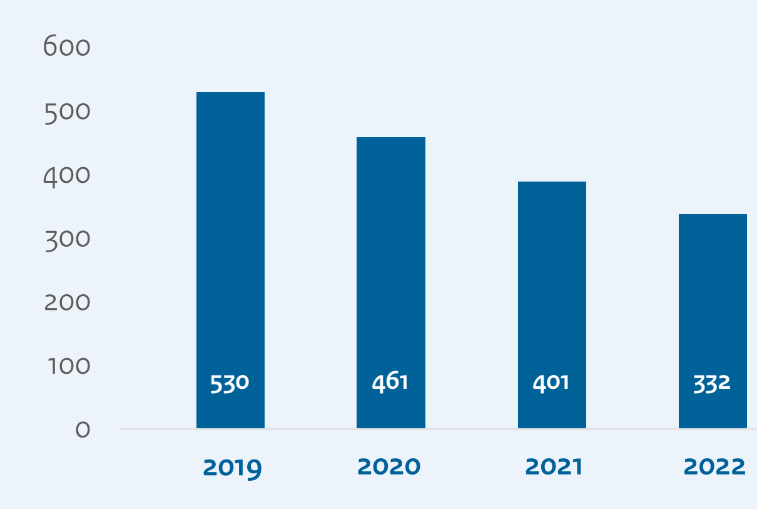

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2019 t/m 2022

Drie meestvoorkomende overtredingen die tot disciplinaire maatregelen leiden (2022)

In 2020, 2021 en 2022 vielen de meeste opgelegde disciplinaire maatregelen binnen deze drie categorieën:

- Ongepaste gedragingen in privésfeer: 33,5%
- Misbruik bedrijfsmiddelen en overtreding interne regels: 27,5%
- Lekken, misbruiken en/of achterhouden van informatie: 18,2%

Bron: Jaarverantwoording politie 2022

Ontvangen klachten

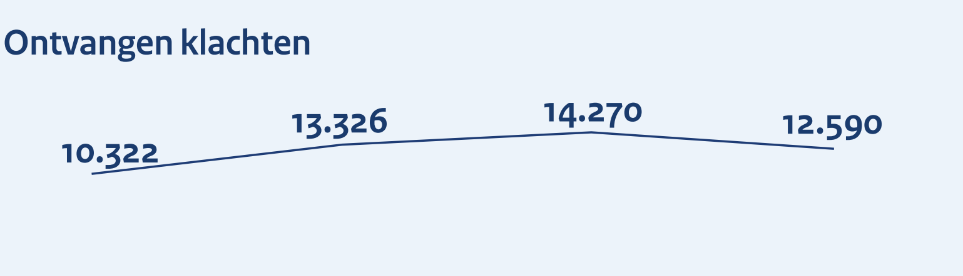

Burgers kunnen een klacht indienen over het optreden van politieagenten. De klachtbehandeling door de politie is gericht op het herstel van vertrouwen van burgers in de politie, op het leren van klachten en op imagoverbetering. Tussen 2019 en 2021 was er een toename van het aantal klachten ten aanzien van de politie. In 2022 neemt het aantal klachten weer af. *Kanttekening*: niet alle klachten zijn ontvankelijk en zullen dus ook niet allemaal door de politie in behandeling worden genomen.

Bron: Jaarverantwoordingen politie 2019 t/m 2022

Drie meestvoorkomende klachten (2022)

De meeste ontvangen klachten in 2022 van burgers over de politie hadden betrekking op bejegening/ houding/ gedrag (22% van het totaal), gevolgd door onjuiste actie (12%) en geen/ onvoldoende actie (12%). Ook in 2021 waren dit de meest prominente klachtenrubrieken.

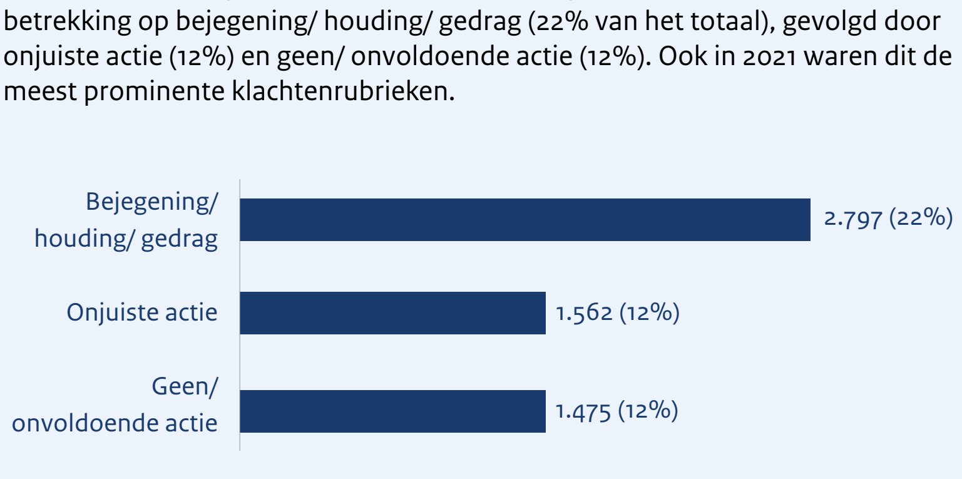

Bron: Jaarverantwoording politie 2022

De toerusting van de politieorganisatie

Uitgaven ministerie van Justitie en Veiligheid (waarvan deel naar de politie)*

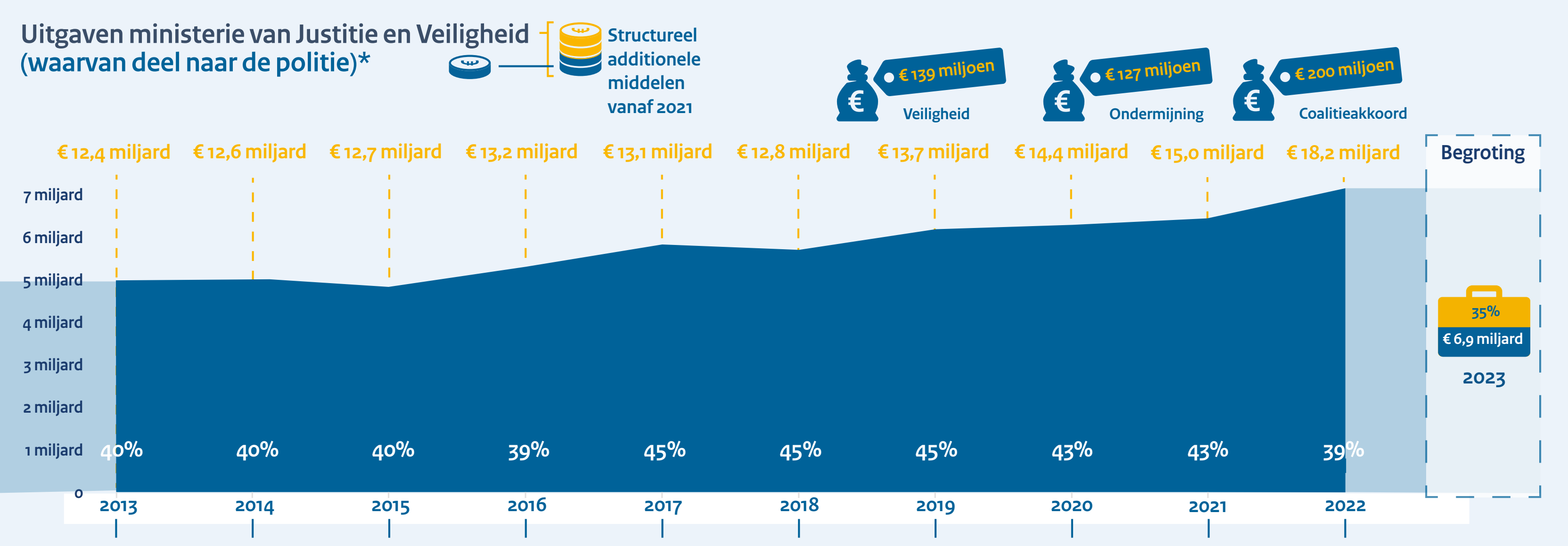

*Dit is de bijdrage aan de politie onder artikel 31.2 van de begroting van het ministerie van Justitie en Veiligheid (niet heel artikel 31.2)

Bron: Jaarverslag JenV (2013-2022), Begroting JenV 2023

Sinds 2013 gaat 40% tot 45% van de uitgaven van het ministerie van Justitie en Veiligheid naar de politie. Het geld dat de politie jaarlijks ter beschikking staat is tussen 2013 en 2022 sterk toegenomen en bedraagt in 2022 meer dan 7 miljard euro. In 2023 zal er 6,9 miljard aan de politie worden uitgegeven.

Verdeling uitgaven van de politie

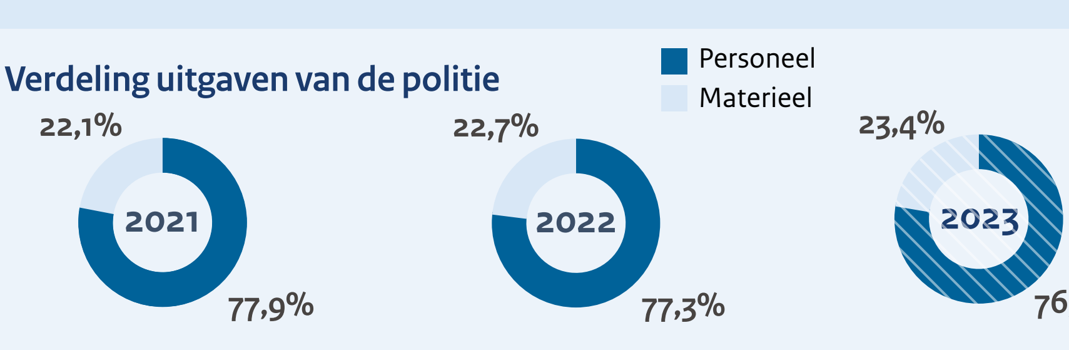

Het merendeel van het politiebudget wordt uitgegeven aan vaste kosten voor personeel en materieel, in een stabiele verhouding. Materiële kosten bestaan onder andere uit kosten voor de fysieke politiebureaus, vervoersmiddelen en ICT. Personeelskosten bestaand uit kosten voor salaris, opleiding en vorming, inhuur en mutaties personeelsvoorziening. De meest recente begroting beoogt een verschuiving ten gunste van de materiële uitgaven.

Bron: Jaarverantwoording politie 2022, Begroting en beheerplan politie 2023-2027

Formatie en bezetting operationele sterkte (inclusief aspiranten)

De operationele formatie van de politie is door verschillende kabinetsintensiveringen verhoogd. Na de noodzakelijke afbouw van overbezetting bij de start van de Nationale Politie, is de afgelopen jaren ingezet op uitbreiding van de politiecapaciteit. De omvang van de te realiseren uitbreiding blijft groeien, waardoor de benodigde tijd om formatie en bezetting in balans te brengen ook toeneemt. Ten opzichte van de groeiende formatie is dan ook sprake van een onderbezetting die nog zal aanhouden, mede als gevolg van de krapte op de arbeidsmarkt. De omvang van de politiecapaciteit zal wel toenemen.

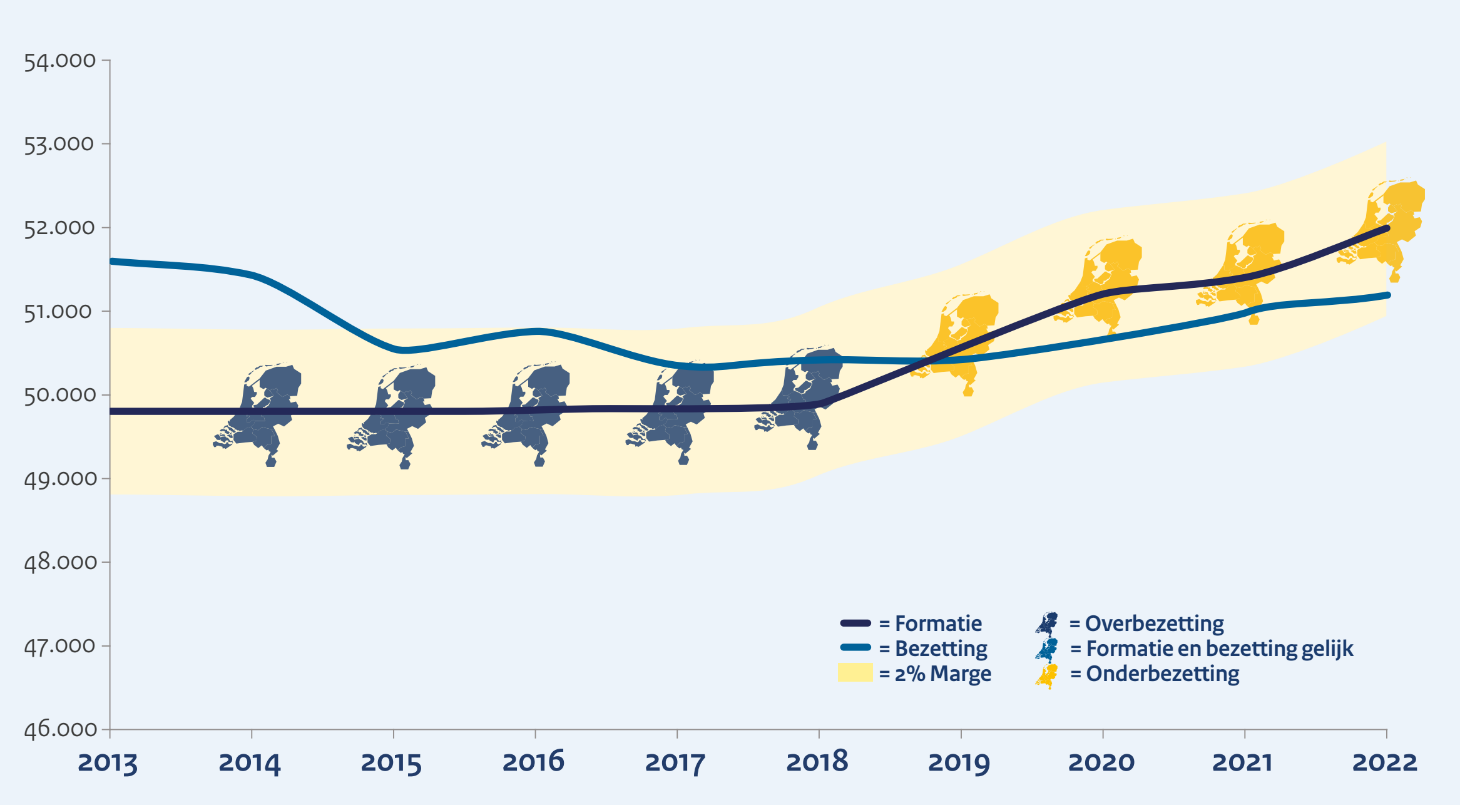

Bron: Jaarverantwoording politie (2013-2022) & Begroting en Beheerplan politie 2023-2027

Het realiseren van uitbreiding operationele sterkte

In de afgelopen jaren is de formatie van de politie meerdere keren uitgebreid. Het daadwerkelijk realiseren van die uitbreidingen kost tijd. Onder andere door de opleidingsduur, de beschikbare opleidingscapaciteit en de uitstroom van personeel. Mede door het toegenomen aantal aspiranten ontstaat geleidelijk een groei van de opgeleide operationele sterkte. Het verkorten van de opleidingsduur en het vergroten van de opleidingscapaciteit helpt daarbij. Anderzijds is te zien dat het realiseren van de groei vertraagd wordt doordat de te compenseren uitstroom de afgelopen twee jaar is toegenomen tot meer dan 3.000 per jaar

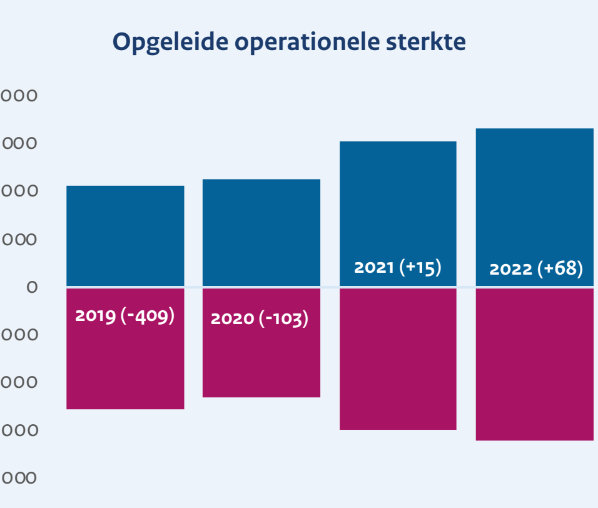

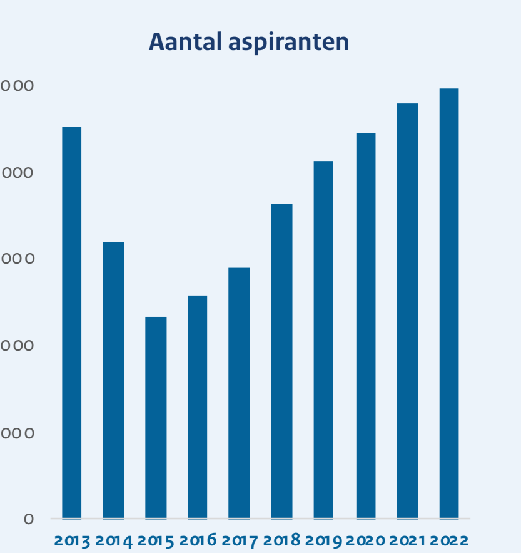

Bron: Jaarverantwoordingen 2013 t/m 2022

Operationeel politiepersoneel in personeelscategorieën: bezetting

Het operationeel politiepersoneel is onderverdeeld in categorieën volgens het Landelijk Functiegebouw Nederlandse Politie. 40% van de totale bezetting valt in de categorie Gebiedsgebonden Politie, 21% bevat Opsporing. De bezetting in de categorie Beveiliging is toegenomen tot 5% van het totaal.

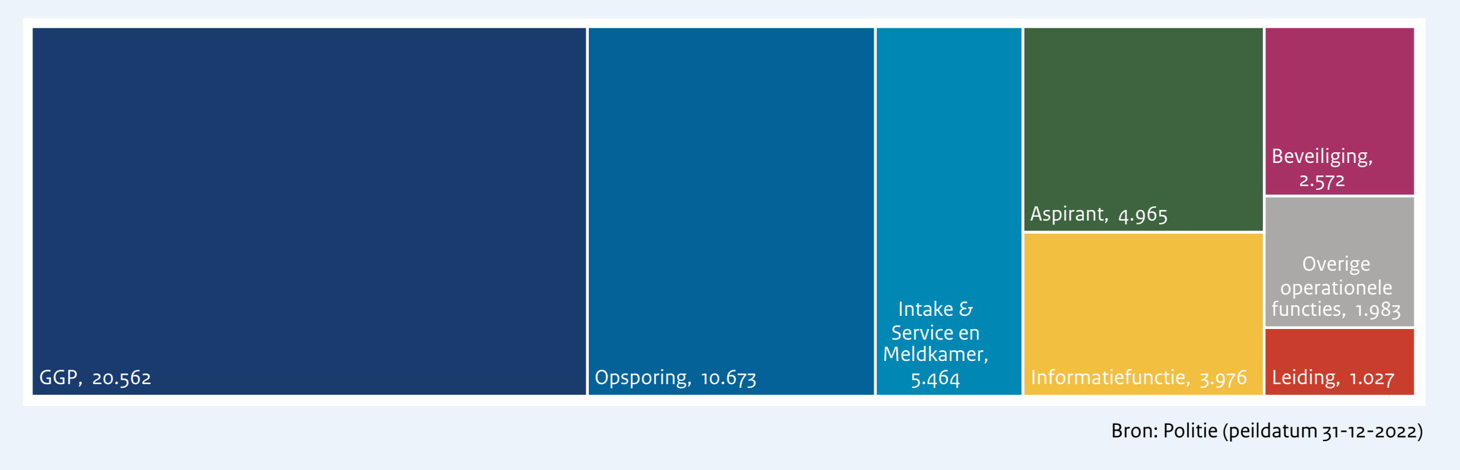

Bron: Politie (peildatum 31-12-2022)

Bezetting Gebiedsgebonden Politie (GGP)

In veel teams is nog altijd sprake van onderbezetting, met name bij de GGP in de basisteams (agenten die aanwezig zijn in de wijk en aanspreekbaar zijn voor de burger). Meer specifiek zit de onderbezetting voornamelijk bij het personeel dat belast is met incidentenafhandeling. Het zal waarschijnlijk nog enkele jaren duren voordat dit is hersteld.

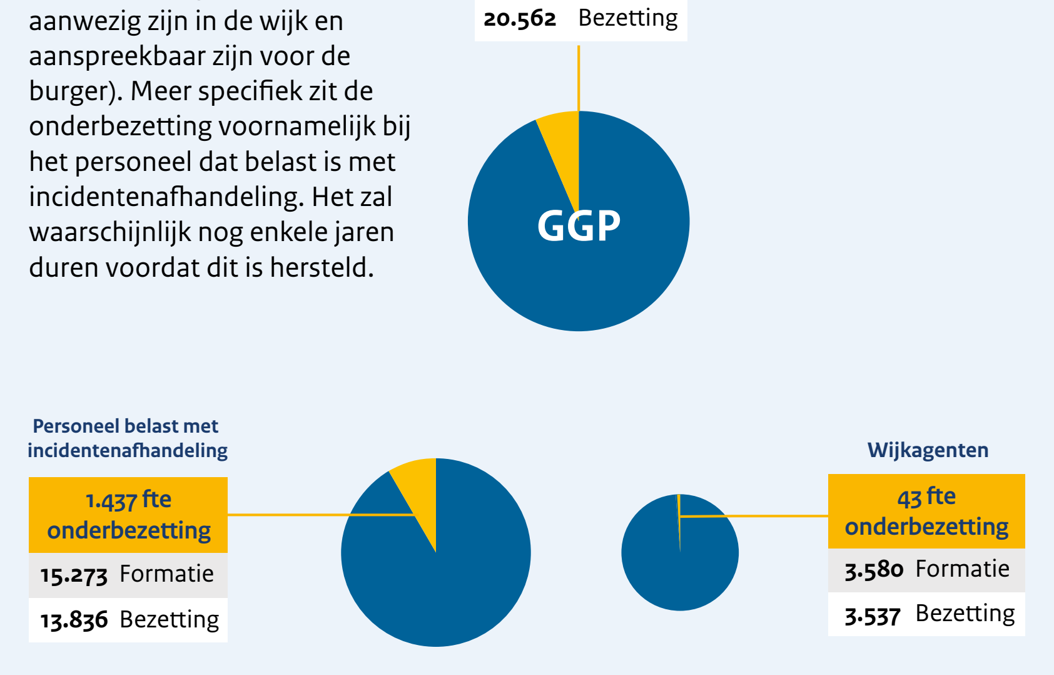

Bron: Politie (peildatum 31-12-2022)

Verzuim

2022

6,7%

Ten opzichte van 2021 is het ziekteverzuim in 2022 gestegen tot 6,7%. De politie komt hiermee boven de norm die gesteld is voor het percentage verzuim van 5,9%. Cijfers van het CBS laten zien dat door heel Nederland het verzuimpercentage is gestegen.

Politie hanteert de verzuimdefinitie van het CBS waarin verzuim langer dan twee jaar niet is meegenomen, al komt dit bij politie wel voor. De omvang van dit verzuim in 2022 is 0,6% en kende in de voorgaande jaren een vergelijkbare omvang.

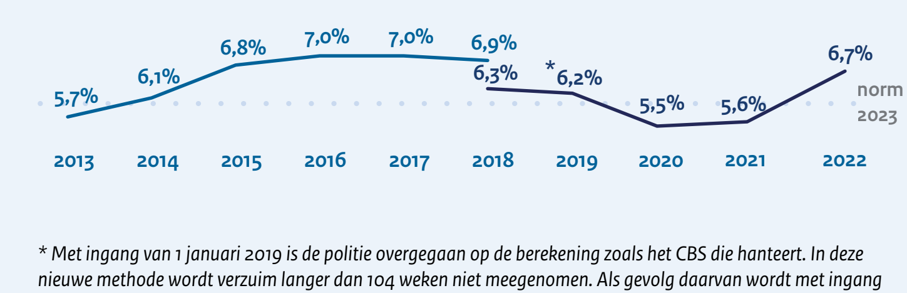

* Met ingang van 1 januari 2019 is de politie overgegaan op de berekening zoals het CBS die hanteert. In deze nieuwe methode wordt verzuim langer dan 104 weken niet meegenomen. Als gevolg daarvan wordt met ingang van 2019 een lager verzuimpercentage gehanteerd.

Bronnen: CBS, Jaarverantwoordingen politie 2013 t/m 2022

De ontwikkeling van de taakuitvoering en het werkaanbod

Reactietijd prio-1 meldingen 112

Het landelijk aantal prio 1-meldingen is in 2022 (321.334) gestegen ten opzichte van het totaal in 2021 (285.173). Dit aantal betreft de prio 1-meldingen dat via de regionale meldkamers zijn binnengekomen en waar inzet op is gepleegd. Bij 84% van het landelijk aantal prio 1-meldingen is de politie de afgelopen jaren binnen 15 minuten ter plaatse.

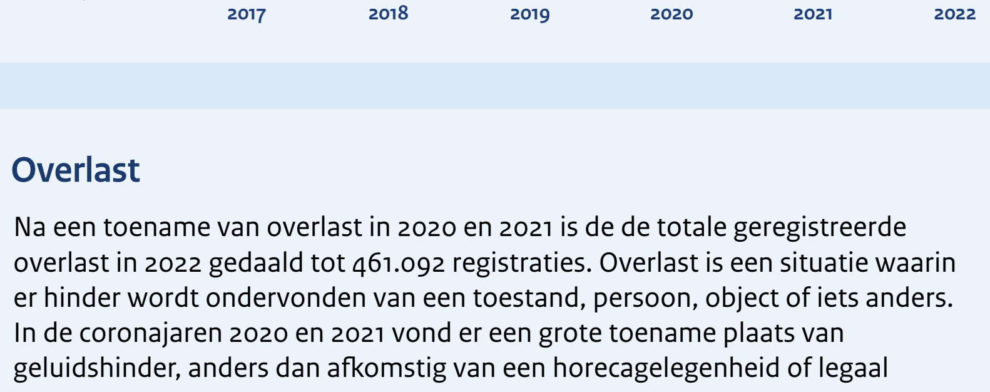

Bron: data.politie.nl

Misdrijven & aangiften

Geregistreerde misdrijven zijn strafbare feiten die zijn vastgesteld in het Wetboek van Strafrecht of in andere wetten en welke door de politie worden vastgelegd in een proces-verbaal. Na een aantal jaar een afname te hebben gezien van het aantal geregistreerde misdrijven, is er sinds 2017 sprake van meer stabiliteit. Er is een vergelijkbare ontwikkeling te zien in het aantal aangiften die in persoon zijn ingediend. Het aandeel internetaangiften neemt toe. Dit is in 2022 gestegen van 53,0% naar 54,4%.

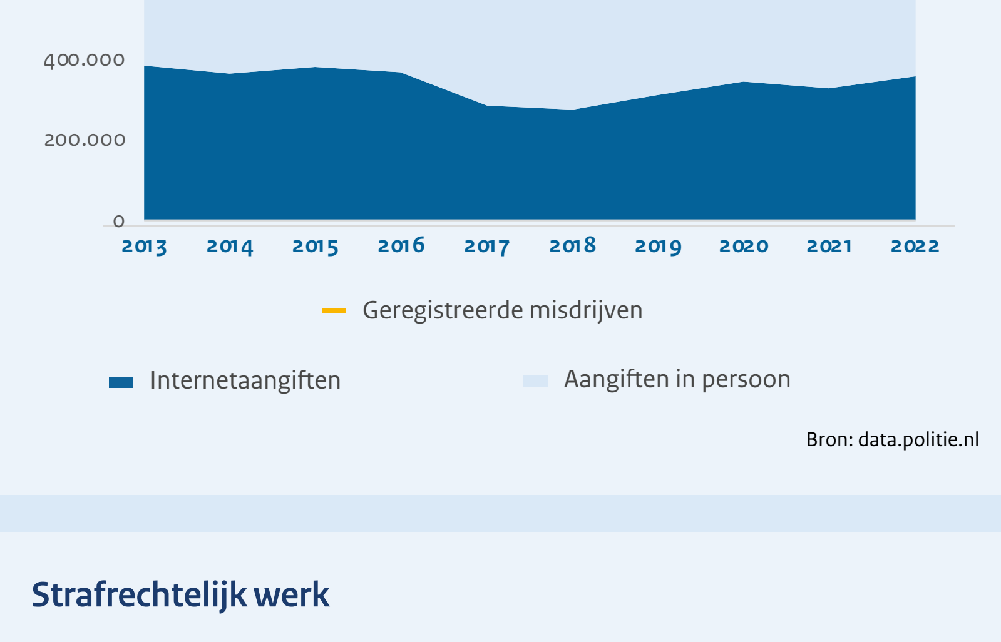

Bron: data.politie.nl

Overlast

Na een toename van overlast in 2020 en 2021 is de de totale geregistreerde overlast in 2022 gedaald tot 461.092 registraties. Overlast is een situatie waarin er hinder wordt ondervonden van een toestand, persoon, object of iets anders. In de coronajaren 2020 en 2021 vond er een grote toename plaats van geluidshinder, anders dan afkomstig van een horecagelegenheid of legaal evenement. Ook de overlast door jeugd is in deze jaren toegenomen. Overlast door verwarde personen neemt al jaren toe.

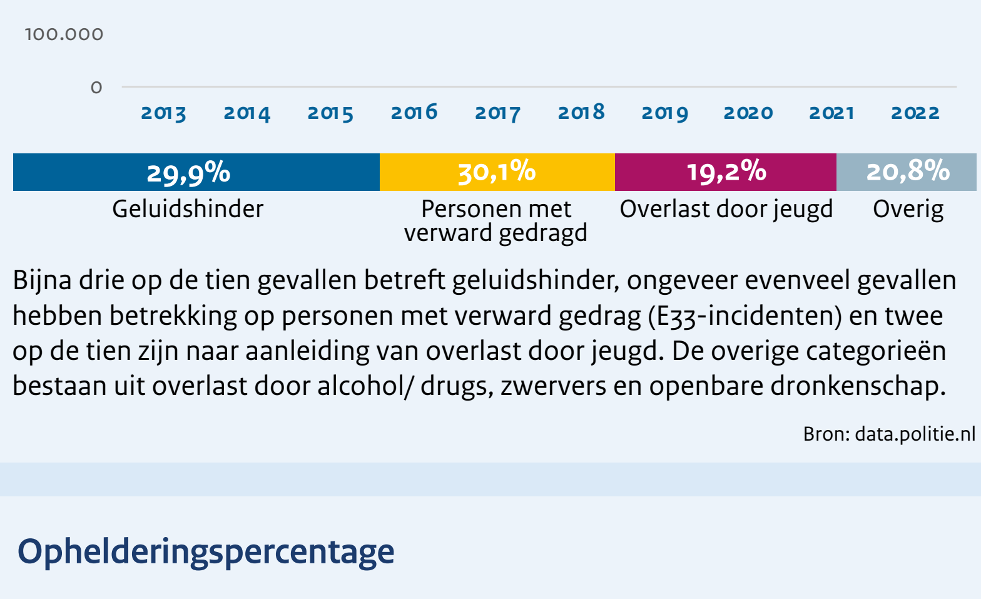

Bijna drie op de tien gevallen betreft geluidshinder, ongeveer evenveel gevallen hebben betrekking op personen met verward gedrag (E33-incidenten) en twee op de tien zijn naar aanleiding van overlast door jeugd. De overige categorieën bestaan uit overlast door alcohol/ drugs, zwervers en openbare dronkenschap.

Bron: data.politie.nl

Strafrechtelijk werk

Voor ongeveer de helft van het totale aantal geregistreerde misdrijven is het niet mogelijk om naar aanleiding van het misdrijf een opsporingsonderzoek te starten, omdat er opsporingsindicaties ontbreken (zoals een getuige, mogelijke verdachten of camerabeelden). Voor de andere helft van het totaal aantal geregistreerde misdrijven wordt naar aanleiding van het misdrijf een opsporingsonderzoek gestart. Van deze opsporingsonderzoeken wordt een deel vroegtijdig beëindigd, bijvoorbeeld door beperkte vervolgingsmogelijkheden, grotere effectiviteit van niet-strafrechtelijke interventies of uit capaciteitsoverwegingen. Indien opsporingsonderzoeken, met of zonder verdachten, worden afgerond, volgen beslissingen zoals het inzenden naar het Openbaar Ministerie of het opleggen van een strafbeschikking.

Net als het aantal geregistreerde misdrijven en gestarte opsporingsonderzoeken, is het aantal afgeronde opsporingsonderzoeken afgenomen. Het aandeel afgeronde onderzoeken met één of meerdere verdachten is toegenomen.

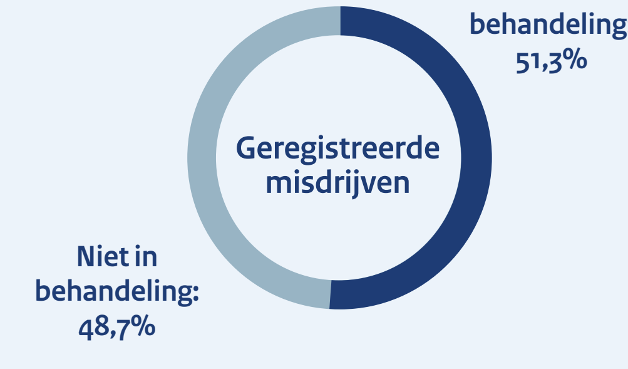

Ophelderingspercentage

Het ophelderingspercentage betreft het aantal misdrijven waarbij ten minste één verdachte bij de politie bekend is, ook al is deze voortvluchtig of ontkent de persoon, gerelateerd aan het totaal aantal geregistreerde misdrijven. Een opgehelderd misdrijf wordt geregistreerd in het jaar waarin het misdrijf is opgehelderd. In 2022 is 30,0% van de geregistreerde misdrijven opgehelderd.

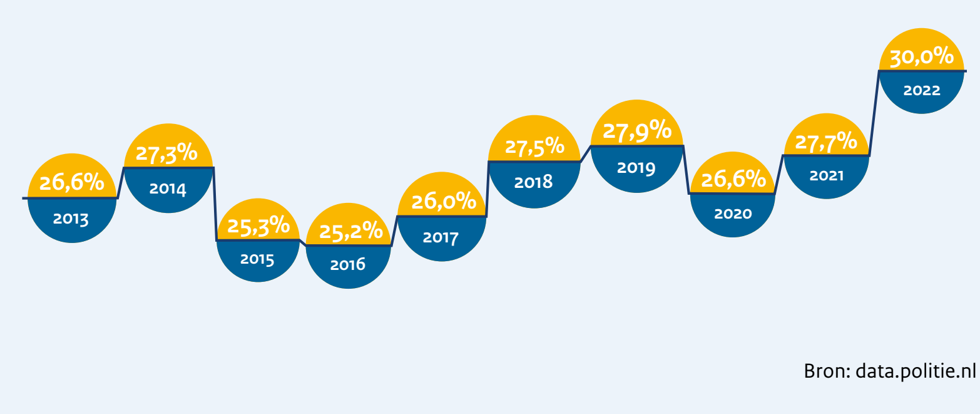

Bron: data.politie.nl

Afgeronde onderzoeken met en zonder verdachten

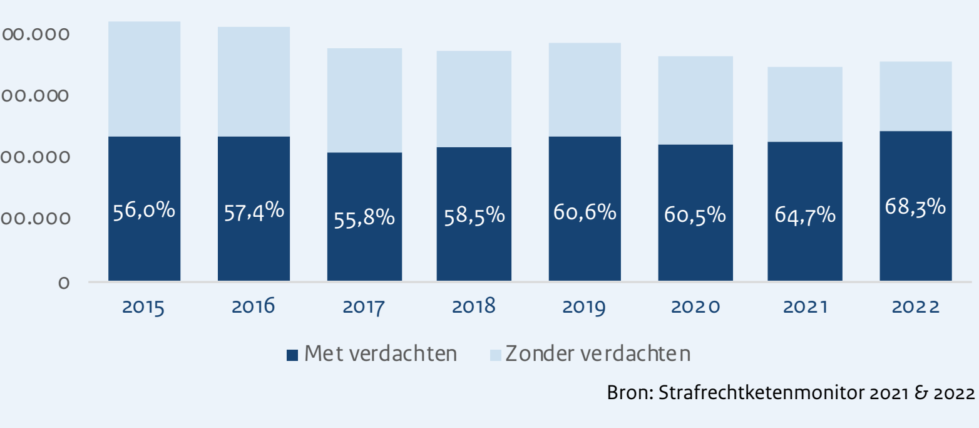

Bron: Strafrechtketenmonitor 2021 & 2022

Deze infographic is een uitgave van het ministerie van Justitite en Veiligheid | Directoraat-generaal Politie en Veiligheidsregio's | Postbus 20301 | 2500 EH Den Haag | *Aan de inhoud van dit informatieblad kunt u geen rechten ontlenen.*